

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มุ่งหมายที่จะศึกษา ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ห้าเกี่ยวกับบทบาทของสตรีไทยในค่านเศรษฐกิจและการเมือง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2518 จากโรงเรียน 6 แห่ง ภายในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสุ่มมาศึกษาเป็นจำนวน 298 คน เป็นชาย 133 คน และหญิง 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาคำนวณร้อยละ ทดสอบค่าเอช (H - test) ทดสอบค่ายู (U - test) และหาค่าเฉลี่ยของอันดับ (Mean Rank Sums) เพื่อศึกษาตัวแปรบางอย่างคือ เพศของนักเรียน อาชีพและระดับการศึกษาของบิดามารดา และรายได้ของครอบครัว ว่ามีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านเศรษฐกิจและการเมืองหรือไม่เพียงใด

สิ่งที่ค้นพบ

1. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านเศรษฐกิจ พบว่านักเรียนร้อยละ 93.24 มีความเห็นว่า ถ้าหากสตรีสามารถทำงานได้ดีเท่าเทียมกับบุรุษ สตรีควรได้รับค่าจ้างเท่ากับบุรุษ และนักเรียนร้อยละ 81.98 มีความเห็นว่า สตรีควรมีสิทธิเท่าเทียมกับบุรุษ ตามกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการทำงาน ส่วนในทางการเมือง นักเรียนร้อยละ 69.01 มีความเห็นว่าสตรีสามารถเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายและการเมืองได้ดีเท่ากับบุรุษ และนักเรียนร้อยละ 63.94 มีความเห็นว่า สตรีควรมีส่วนรวมในทางการเมืองเท่าเทียมกับบุรุษในทุกกรณี

2. นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านเศรษฐกิจและการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักเรียนหญิงมีความคิดเห็นที่ดีต่อบทบาทของสตรีในค่านเศรษฐกิจและการเมืองมากกว่านักเรียนชาย

3. นักเรียนที่มีค่ามีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองไม่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพกับนักเรียนที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจมากกว่านักเรียนที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพ แต่นักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพกับนักเรียนที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมการเมืองไม่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5. นักเรียนที่มีค่ามีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองไม่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

6. นักเรียนที่มารดา มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองไม่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

7. นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองไม่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การอภิปรายผลการวิจัย

สิ่งที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายเกี่ยวกับผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ที่ผู้วิจัยเลือกสร้างแบบวัดความคิดเห็นตามวิธีการสร้างแบบวัดทัศนคติของลิเคอร์ท (Likert Scales) มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันมิให้นักเรียนตอบคำถามโดยไม่พิจารณาข้อความจากแบบสอบถาม เนื่องจากลิเคอร์ทจำแนกแนวคำถามออกเป็น 2 ประเภท คือ คำถามประเภทสนับสนุน ถ้าตอบว่า "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ให้ 5 คะแนน และคะแนนจะลดลงตามลำดับจนถึงถ้าตอบว่า "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ให้ 1 คะแนน และแนวคำถามประเภทคัดค้าน ถ้าตอบ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ให้ 1 คะแนน และคะแนนจะเพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึงถ้าตอบว่า "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ให้ 5 คะแนน ซึ่งเป็นการกลับทิศทางแนวคำถามและคำตอบเพื่อให้ผู้อ่านได้อ่านและพิจารณาคำถามก่อน

ตอบ¹ นอกจากนี้วิธีการสร้างแบบวัดทัศนคติของดิเคอร์ยังทำได้ง่ายและเพียงแต่ใช้ข้อ
คำถามไม่กี่ข้อก็จะโคคาคความเชื่อมั่นสูงพอ ๆ กับเทคนิคอื่น ๆ²

2. สถิติที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น Nonparametric Statistics
โดยการทดสอบค่าเอชและค่ายู นับว่าเป็นวิธีที่ง่ายแต่มีประสิทธิภาพดี มีลักษณะคล้าย ๆ
กับวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)
และยังเหมาะสมกับลักษณะของแบบวัดความคิดเห็นที่เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่ารวม
(Summated Rating Scales) โดยเพียงแต่นำเอาคะแนนรวมความคิดเห็นของ
นักเรียนแต่ละคนมาใช้จัดอันดับแล้วนำผลรวมของอันดับไปวิเคราะห์ความแปรปรวนของ
อันดับในแต่ละกลุ่มว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่³ ในการวิจัยเรื่อง
นี้อาจใช้การทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi - Square) มาวิเคราะห์ข้อมูลได้

3. ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า นักเรียนส่วนใหญ่
มีความคิดเห็นที่ดีต่อบทบาทใหม่ของสตรีในคานเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งตั้งขึ้นโดยอาศัย
ข้อมูลจากสื่อมวลชนและเหตุการณ์แวดล้อมในปัจจุบันที่คางก็ยอมรับว่า สตรีมีสิทธิเสรีภาพ
และความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุรุษทุกกรณี นอกจากนี้ยังมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับ
"กำหนดเวลาทำงาน วันหยุดงานของลูกจ้าง การใช้แรงงานของหญิงและเด็ก การจ่าย
ค่าจ้าง และการจัดให้มีสวัสดิการเพื่อสุขภาพอนามัยของลูกจ้าง" กฎหมายเหล่านี้ให้ความ

¹ไพฑูริย์ อินทรวินา, หลักและวิธีการวัดเจตนาคติ อนุสารเพื่อการวิจัย ฉบับที่ 3
(กองการวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ), (อค์สำเนา),
หน้า 168.

²เรื่องเดียวกัน หน้า 156 - 7.

³เรื่องเดียวกัน หน้า 272.

คุ้มครองแก่สตรีในด้านการคลอดบุตร ชั่วโมงในการทำงาน ค่าจ้าง ค่าทดแทนเงินชดเชย และสวัสดิภาพ⁴ และความคิดเห็นของนักเรียนสอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบันที่ นภาพร โภคสวัสดิ์⁵ พบว่าตั้งแต่ประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (2510 - 2514) เป็นต้นมา กิจกรรมอุตสาหกรรมหลายประเภทได้ขยายตัวมากขึ้น เป็นเหตุให้แรงงานสตรีถูกนำมาใช้มากขึ้น และเนื่องจากความบีบคั้นทางภาวะเศรษฐกิจทำให้สตรีต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากกว่าแต่ก่อน ชนบทเริ่มนิยมประเพณีโกลา ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพของสตรีก็ค่อยสลายตัวไป สตรีจึงมีโอกาสดำเนินการศึกษาสูงขึ้นและสามารถทำงานได้ก็มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จนกระทั่งปัจจุบันสังคมได้ยอมรับความสำคัญ ของแรงงานสตรีมากขึ้นกว่าเดิม และความคิดเห็นของนักเรียนส่วนใหญ่ยังสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่สตรีไทยได้มีโอกาสรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลและสภาผู้แทนราษฎร เช่น ในการเลือกตั้งผู้แทนเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 มีสตรีเข้าสมัครรับเลือกตั้ง 32 คน ในจำนวนทั้งสิ้น 1,256 คน และสตรีได้รับเลือก 6 คน ในจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น 219 คน⁶ และยังคงสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญไทยฉบับใหม่

⁴ทองเต็ม ไวกาสี, "หญิงกับการทำงาน," แรงงานสัมพันธ์, 10(ตุลาคม, 2503), 15 - 9.

⁵นภาพร โภคสวัสดิ์, "สถานภาพการทำงานของสตรีและเด็กในโรงงานอุตสาหกรรม," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515). (อัครสำเนา)

⁶กลุ่มนิสิตนักศึกษาอาสาสมัครสังเกตการณ์เลือกตั้ง; ประเมินผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน 10 กุมภาพันธ์ 2512. (พระนคร: ศรีเมืองการพิมพ์, ม.ป.ป.), หน้า 378.

(ลงวันที่ 7 ตุลาคม 2517) มาตรา 28 มีบทบัญญัติรับรองสิทธิสตรีไว้ว่า

บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การกำจัดสิทธิและเสรีภาพอันเป็นการฝ่าฝืนเจตนารมณ์ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้⁷

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความปรารถนาของนานาชาติที่ต้องการส่งเสริมความเสมอภาคในสิทธิและโอกาสของบุรุษและสตรี ดังข้อความตอนหนึ่งของกฎบัตรสหประชาชาติกล่าวว่า

เราบรรดาประชาชนแห่งสหประชาชาติได้ตั้งเจตจำนง...
ที่จะยืนยันความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชน อันเป็นหลักการในเกียรติศักดิ์และคุณค่าของมนุษย์ทุกคน ในสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีของประชาชาติ
ในหลายนัย⁸

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมือง ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ได้ปฏิบัติเสขสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่วางไว้ว่า "นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองไม่แตกต่างกัน" ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักเรียนหญิงมีความคิดเห็นที่คัดค้านบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองมากกว่านักเรียนชาย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเฝ้าทิพย์ จำปาเทศ⁹ ที่พบว่า เพศชายมีความคิดเห็นต่อบทบาทของสตรีไทยแตกต่างจาก

⁷รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517, (กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตสาสน์, 2517), หน้า 18 - 9.

⁸โคริน ปีเตอร์สัน, "สิทธิทางกฎหมายของสตรี," รัฐศาสตร์นิเทศ, 5(เมษายน - มิถุนายน, 2513), 111.

⁹เฝ้าทิพย์ จำปาเทศ, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

เพศหญิง และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ L.C. Davis¹⁰ ในส่วนที่พบว่า นักเรียนหญิงมีการรับรู้บทบาทใหม่ของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองมากกว่านักเรียนชาย

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมือง ระหว่างนักเรียนที่บิดามีอาชีพต่างกัน โดยยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่วางไว้ว่า "นักเรียนที่บิดามีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองไม่แตกต่างกัน" อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้ค้านกับผลการวิจัยของ L.C. Davis¹¹ ที่พบว่า อาชีพของบิดามีอิทธิพลต่อการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมือง

6. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมือง ระหว่างนักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพกับนักเรียนที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพ ได้ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ในส่วนที่วางไว้ว่า "นักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพกับนักเรียนที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจไม่แตกต่างกัน" ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพกับนักเรียนที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพมีความคิดเห็นที่ติดต่อบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจมากกว่านักเรียนที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพ แต่ได้ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อนี้ในส่วนที่ว่า "นักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพกับนักเรียนที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมการเมืองไม่แตกต่างกัน" อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้ค้านกับผลการวิจัยของ L.C. Davis¹²

¹⁰L.C. Davis, loc.cit.

¹¹L.C. Davis, loc.cit.

^{1.2}L.C. Davis, loc.cit.

ที่พบว่า นักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพกับนักเรียนที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพ มีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทใหม่ของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจไม่แตกต่างกัน แต่สอดคล้องกันใน ส่วนที่พบว่านักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพกับนักเรียนที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพมีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทใหม่ของสตรีในค่านิยมเมืองไม่แตกต่างกัน

7. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมือง ระหว่างนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกัน ได้ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 ที่วางไว้ว่า "นักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองไม่แตกต่างกัน" อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้ค้านกับผลการวิจัยของ L.C. Davis¹³ ที่พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามีอิทธิพลต่อการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทใหม่ของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมือง

8. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมือง ได้ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 ที่วางไว้ว่า "นักเรียนที่มารดามีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองไม่แตกต่างกัน" อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้ค้านกับผลการวิจัยของ L.C. Davis¹⁴ ที่พบว่า ระดับการศึกษาของมารดามีอิทธิพลต่อการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทใหม่ของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมือง

9. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมือง ได้ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7 ที่วางไว้ว่า "นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านิยมเศรษฐกิจและการเมืองไม่แตกต่างกัน" อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹³L.C. Davis, loc.cit.

¹⁴L.C. Davis, loc.cit.

10. การวิจัยนี้จะมีความสมบรูณ์และมีประโยชน์ยิ่งขึ้นถ้าได้มีการควบคุมตัวแปรอีกอย่างหนึ่งคือสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน โรงเรียนสหศึกษาและโรงเรียนที่แยกชายหญิงย่อมมีสิ่งแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียนแตกต่างกันคือ โรงเรียนที่แยกชายหญิงก็มีแต่เพียงนักเรียนชายหรือนักเรียนหญิงเท่านั้น ส่วนโรงเรียนสหศึกษาจะมีทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงเรียนรวมกัน ในเมื่อสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนต่างกันเช่นนี้ ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของสตรีก็อาจจะแตกต่างกัน ดังคำกล่าวที่ว่าสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันมักจะทำให้บุคคลแตกต่างกันทางความคิดเห็น ทัศนคติ และค่านิยม เป็นต้น¹⁵

11. เนื่องจากผู้วิจัยมีเวลาจำกัดจึงใช้ตัวอย่างประชากรเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ที่จริงน่าจะใช้ตัวอย่างประชากรทั้งในเมืองและชนบทมาเป็นตัวแปรอีกอย่างหนึ่ง เพราะสังคมเมืองกับสังคมชนบทมีความแตกต่างกันมากในด้านสภาพแวดล้อม การประกอบอาชีพ และจำนวนประชากร เมืองซึ่งเป็นสังคมอุตสาหกรรมมีความบีบคั้นทางเศรษฐกิจมากกว่าชนบท สตรีต้องหลีกเลี่ยงการมีบุตรเพื่อออกไปทำงานนอกบ้านหาเงินมาจุนเจือครอบครัว¹⁶ ส่วนชนบทซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมความจำเป็นทางเศรษฐกิจมีน้อยกว่าในเมือง สตรีส่วนมากไม่จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพียงแต่ทำงานในบ้าน เลี้ยงดูบุตร และดูแลครอบครัวเท่านั้น ดังนั้นสตรีในเมืองจึงมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับบุรุษทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอื่น ๆ มากกว่าสตรีในชนบท

¹⁵

Ernest R. Hilgard, Introduction to Psychology. (New York: Harcourt, Brace & World, Inc., 1957), p. 563.

¹⁶นิพนธ์ เทพวัลย์, ประชากรศาสตร์, (พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 109.

ฉะนั้นเด็กที่เจริญเติบโตอยู่ในเมืองท่ามกลางสภาพแวดล้อมเช่นนี้ ย่อมมีความคิดเห็น ทัศนคติ และนิสัยแตกต่างไปจากเด็กที่อยู่ในชนบท ดังความเห็นของ Leon Mann ที่ว่า สังคมจะเป็นผู้กำหนดทัศนคติ ค่านิยม และนิสัยแกสมาชิกของสังคมนั้น¹⁷

ขอเสนอแนะ

สำหรับผู้สนใจจะศึกษาค้นคว้าในค่านี้อีกต่อไป ผู้วิจัยใครจะให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ถ้าจะวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ห้าเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในค่านเศรษฐกิจและการเมือง ควรใช้ตัวอย่างประชากรจากนักเรียนภายในเขตกรุงเทพมหานครกับนักเรียนต่างจังหวัด เพื่อเปรียบเทียบว่าสังคมเมืองกับสังคมชนบทจะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักเรียนในเรื่องนี้หรือไม่ เพียงใด

2. ควรจะศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะของโรงเรียนด้วยคือ ประเภทของโรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนชายและโรงเรียนหญิง ว่าสภาพแวดล้อมเช่นนี้มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของสตรีหรือไม่ เพียงใด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁷Leon Mann, Social Psychology. (Sydney: John Willey and Sons Australia PTV. Ltd., 1969), p. 3.